

Część C
ROZUMIENIE TEKSTU PISANEGO
45 minut

**Na wypełnienie części C przeznaczono 45 minut.
Po upływie tego czasu podpisane testy zostaną zebrane
i nastąpi przerwa przed dalszą częścią egzaminu.**

Imię i nazwisko: _____

Liczba punktów: _____ / 40 p.

**© Państwowa Komisja Poświadczania Znajomości
Języka Polskiego jako Obcego**

ROZUMIENIE TEKSTU PISANEGO

5 zadań, 45 minut

Liczba punktów: _____ / 40 p.

I. Proszę uzupełnić luki w tekście, wybierając najlepszą spośród podanych możliwości. Pierwsze rozwiązanie jest przykładem.

_____ / 5 p. (10 x 0,5p.)

Dzieje Polaków zaczynają się od uczt. Zdarzyło się bowiem, że książę Popiel, władca Gniezna, wyprawił wielką [**b**]⁰, aby wedle pogańskiego zwyczaju świętować postrzyżyny swoich synów. Z woli Boga przybyło tam także dwóch [_____]¹ wędrowców, których jednak nie tylko nie wpuszczono do środka, ale wręcz wypędzono z miasta. W tym samym czasie ubogi oracz Piast wraz z żoną Rzepką także [_____]² ucztę. Kiedy więc przybysze stanęli przed jego [_____]³, skwapliwie zaprosił ich w gościnę. Wędrowcy odwzajemnili się [_____]⁴, która brzmiała: „Cieszcie się zaiste, iżśmy przybyli, a może nasze przybycie przyniesie wam [_____]⁵ dobra wszelakiego, a z potomstwa zaszczyt i sławę”. Gospodarze zamiast się uradować, [_____]⁶ się niezmiernie, czym napoić i nakarmić nieoczekiwanych gości. Ich ucztą była bowiem równie skromna jak oni sami – mieli zaledwie [_____]⁷ piwa i jednego prosiaka. Kiedy jednak otwarto beczułkę i zabito prosię, okazało się, że [_____]⁸ przybywa w miarę picia, a mięsem napełniono dziesięć [_____]⁹. Inaczej zgoła działało się na książęcej uczcie u Popiela, gdzie zabrakło piwa. Za namową przybyszów Piast postanowił zaprosić księcia do siebie, ten zaś zaproszenie przyjął. [_____]¹⁰ ucztą była ceremonia postrzyżyn syna Piasta, któremu nadano imię Siemowit.

Przykład:

0.	<i>a. naradę</i>	b. biesiadę	<i>c. balangę</i>	<i>d. zabawę</i>
1.	a. tajnych	b. utajonych	c. tajemnych	d. tajemniczych
2.	a. sporządzał	b. przyrządzał	c. urządzał	d. wyrządzał
3.	a. najściem	b. obejściem	c. zajściem	d. nadejściem
4.	a. przestrogą	b. przenośnią	c. przedmową	d. przepowiednią
5.	a. majętność	b. obfitość	c. wystawność	d. zamożność
6.	a. frasowali	b. forsowali	c. fryzowali	d. fatygowali
7.	a. antałek	b. kubetek	c. ładunek	d. tygielek
8.	a. wywaru	b. nalewki	c. trunku	d. naparu
9.	a. cebrów	b. cokołów	c. combrów	d. cystern
10.	a. Załączeniem	b. Poręczeniem	c. Zwieńczeniem	d. Wykończeniem

II. Proszę przeczytać podany poniżej tekst i dopasować usunięte z niego fragmenty. Pierwsze uzupełnienie jest przykładem. Uwaga: Wśród fragmentów podanych pod tekstem jeden jest zbędny. Odpowiedzi proszę wpisać do tabelki.

_____ / 5p. (5 x 1p.)

Janusz jest plastykiem, który konsekwentnie odmawia przyjmowania nagród. Ludzie ze środowiska myślą, że jest skromny, a on nie odbiera nagród, bo musiałby za nie publicznie podziękować. Myśl o występie odbiera mu ochotę do życia do momentu, dopóki nie siądzie i nie napisze listu uzasadniającego odmowę. Pewien dyrektor artystyczny wydawnictwa z Krakowa miał mówić o nowej szacie swego pisma. Najpierw opóźnił swoje przemówienie o kwadrans. [_A_]⁰ Mównica, na którą miał wstąpić, wydała mu się szafotem, a on sam sobie skazańcem.

Nieśmiali niszczą sobie karierę. [_____]¹ Zdaniem prof. Stanisława Miki to fatalne złudzenie, któremu ulegają ludzie niepewni, bo *świat nie jest sądem*. Wiele szczegółów zachowania jednostki umyka percepcji osób z jej towarzystwa. Często są inaczej interpretowane. [_____]² Będzie się katował rozmyślaniami o tym, jak mógł zareagować. Wpadają mu wówczas do głowy błyskotliwe riposty i niebanalne zachowania. Zdaniem badacza problemu dr. Bernardo Carducciego nieśmiali cierpią na spóźniony zapłon. *Kiedy nieśmiały powie wreszcie coś dowcipnego o zaręczynach* – stwierdza dr Carducci – *tematem konwersacji już od dłuższego czasu jest małżeństwo*. [_____]³ Często jednak zdarza się, że nieśmiały, aby pokonać własny strach przed innymi, mówi całą prawdę o sobie nawet świeżo poznanym osobom.

[_____]⁴ Zdaniem dr Katarzyny Korpolewskiej najgorszą metodą na nieśmiałą osobę są próby ośmielenia jej poprzez dawanie taryfy ulgowej. – *Takie postępowanie jest niewychowawcze, człowiek nieśmiały nie stara się wówczas przezwyciężyć lęku, tylko czyni z niego swój sztandar. Ustępujcie mi, bo brakuje mi pewności siebie. Zdejmuje z siebie swój problem, przerzucając go na otoczenie*. [_____]⁵ Dzięki telefonom komórkowym czy poczcie elektronicznej możemy być w stałej łączności. Jednak komputer i komórka to tylko niebezpieczne namiastki kontaktu ze światem zewnętrznym.

A. Tłumaczył się zdenerwowaniem. A gdy już dłużej nie wypadało przewlekać sprawy, po prostu zemdlął.

B. Współczesna cywilizacja pozornie ułatwia ludziom komunikowanie się. Łatwo uniknąć spotkania twarzą w twarz, więc teoretycznie to raj dla nieśmiałych.

C. Nasza cywilizacja jest coraz szybsza, głośniejsza i bardziej wymagająca. Załknieni, zażenowani i przestraszeni podlegają silnej presji i na różne sposoby zmuszani są do zwalczania swych przypadłości.

D. Nie wierzą w siebie, swoje umiejętności. Wydaje im się, że są bezlitośnie oceniani.

E. Czerwienienie się lub nagła bledność, niemiernowe bicie serca – każdy, kto choć raz doznał wstydu wynikającego z nieśmiałości, zna te objawy.

F. Nic zatem dziwnego, że nieśmiały czuje się ośmieszony i wpada w popłoch. Takie doświadczenia powodują, że wiele osób w ogóle woli się nie odzywać.

G. Gdy nieśmiały czuje, że popełnił niewybaczalną gafę i cały świat się zawalił, otoczenie traktuje ją na przykład jako zabawną czy zwyczajną pomyłkę. Nieśmiały nie ma jednak dla siebie litości.

0.	1.	2.	3.	4.	5.
A					

III. Proszę – zgodnie z podanym przykładem – połączyć wypowiedzi z kolumny I z wypowiedziami z kolumny II. Odpowiedzi proszę wpisać do tabelki.

_____ / 10 p. (10 x 1 p.)

Rozmowa z Aleksandrem Wolszczanem – polskim astronomem, odkrywcą pierwszego obcego układu planetarnego, od lat wymienianym w gronie kandydatów do Nobla z fizyki.

I		II	
0.	<i>W Polsce mówi się o panu „drugi Kopernik”.</i>	A	Tak. Problem jednak w tym, że nie wiemy, czy gdzieś indziej natura nie wymyśliła czegoś lepszego.
1.	Nazwisko Wolszczan powinno więc otwierać w astronomii wszystkie drzwi.	B	I to niejedną. To mogą być lata fascynujących odkryć. Szuka ich już francuski satelita. W przyszłym roku poleci amerykański teleskop, zaprojektowany po to, by wyglądać planet wielkości Ziemi.
2.	Po pana odkryciu we Wszechświecie zaroilo się nagle od planet.	C	Nie starczyłoby życia naszego i naszych wnuków na dotarcie do takiej planety. Będziemy za to mogli zbadać atmosferę tej planety. Jeśli wykryjemy wolny tlen lub metan, będzie oczywiste, że tam jest życie.
3.	Być może nie potrafimy szukać planet typu ziemskiego?	D	To, niestety, mało prawdopodobne. Nawet jeśli jakaś obca cywilizacja istnieje, to kontakt z nią byłby bardzo trudny, albo wręcz niemożliwy.
4.	Znalezienie drugiej Ziemi wydaje się więc niemożliwe.	E	<i>No tak, niestety...</i>

5.	Czy dzięki tej metodzie znajdziemy mniejsze planety?	F	Teoretycznie zamiast węgla mógłby być krzem, zamiast wody amoniak czy metan. Źródłem energii mogłyby być reakcje jądrowe. Możemy sobie też wyobrazić maleńkie istotki, wielkości atomu, żyjące w ten sposób przez ułamek sekundy.
6.	Cały czas upieramy się przy szukaniu życia podobnego do tego, które znamy stąd.	G	Na szczęście mamy też inne metody szukania planet. Można na przykład szukać zaćmień, które powstają, gdy obca planeta znajdzie się pomiędzy nami a swoją gwiazdą. Współczesna technika pozwala nam zauważyć nawet niewielkie zaćmienia sygnalizujące obecność obcych planet.
7.	I dlatego traktujemy życie ziemskie jako najlepszy wzorzec?	H	Do pewnego stopnia to prawda, ale i tak muszę się nieźle natrudzić, żeby znaleźć fundusze na badania.
8.	Spróbujmy wyobrazić sobie, jak mogłoby wyglądać życie inne od naszego.	I	To prawdopodobne, bowiem do tej pory najważniejszą metodą poszukiwania planet było odnajdywanie zawirowań w ruchu gwiazd. Niestety, ta metoda nie jest dość czuła, by wykrywać planety podobne do naszej.
9.	A jeżeli gdzieś tam w otchłani znajdziemy życie inteligentne?	J	Odkrycia nowych planet zdarzają się tak często, że stały się rutyną. Jednak nowo odkrywane układy planetarne wyglądają zupełnie inaczej.
10.	Założmy, że odkryliśmy planetę podobną do Ziemi. Jak się dowiemy, czy istnieje na niej życie?	K	Szukamy tego, co znamy. Ziemia jest naszym jedynym punktem odniesienia. Zresztą wodór, węgiel, tlen i azot to cztery pierwiastki życia podstawowe we Wszechświecie, my też jesteśmy z nich zbudowani. Natura wzięła je sobie i zlepiła z nich życie.

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
E										

IV. Proszę przeczytać tekst, a następnie zaznaczyć właściwą odpowiedź.

_____ / 10 p. (10 x 1 p.)

Trudno dziś dociec, kto i kiedy wpadł na pomysł, żeby zmienić piasek kwarcowy w szkło. Ta zagadka nieprzerwanie zaprzęta głowy naukowców. Archeolodzy ustalili, że zaczęto je produkować najpierw w Mezopotamii, a najstarsze ślady jego użytkowania pochodzą sprzed 3,5 tys. lat.

Cenny materiał błyskawicznie się rozprzestrzenił, trafił również do Egiptu. Jednak nabywanie kruchych, przezroczystych przedmiotów długo leżało wyłącznie w zasięgu

możliwości osób zamożnych, którym cenne podarki służyły chociażby do wzmacniania autorytetu oraz pozycji w negocjacjach.

Dążenie Egipcjan do zdobycia tajemnicy wyrobu szkła jest w pełni zrozumiałe, wynika bowiem z chęci jak najszybszego uniezależnienia się od sprowadzanego towaru. Artykuł opublikowany w „Science” dowodzi, że faraonom zamiar ten się powiódł. Autorzy publikacji – uczeni brytyjscy i niemieccy – donoszą o odkryciu w północnym Egipcie pozostałości fabryki szkła z 1250 r. p.n.e. Położone we wschodniej części delty Nilu miasto Qantir było stolicą królów XIX dynastii. Tu właśnie badacze odkopali miejsce, które okazało się starożytnym prototypem huty szkła, kryjącym niezliczoną ilość naczyń ceramicznych z egipskimi napisami. Za najcenniejsze znalezisko uznano fragmenty glinianych tygli, w których wytapiano szkło.

Naczynia miały około 15 cm wysokości i 20 cm średnicy u podstawy. Niemal wszystkie były powleczone od wewnątrz warstwą wapna, co – jak sadzą archeolodzy – miało ułatwić odklejanie się szkła od ścianek naczynia i zapobiec wchodzeniu w reakcję z gliną. Ogółem w Qantir udało się odnaleźć kilka setek różnych naczyń, z których większość nosi ślady różnych etapów wytapiania szkła. Do tygli przyklejone były bryły szkła białego lub kolorowego. W niektórych tyglach zachowały się spore bryły szkła marnej jakości pochodzące z najwcześniejszych etapów jego produkcji – widać zatopione ziarna piasku i pył kwarcowy.

Dzięki tak licznym i dobrze zachowanym naczyniom badacze mogli pokusić się o odtworzenie procesu wytapiania szkła przez dawnych Egipcjan. Według uczonych produkcja ta odbywała się w kilku etapach. W pierwszym rozdrobniony piasek kwarcowy wsypywano do słoja i ogrzewano do około 900 stopni Celsjusza. Niestety, wytworzone w ten sposób szkło było niedoskonałe – zawierało liczne ziarenka piasku oraz bąbelki powietrza. Dlatego rozcierano je na miazgę i przepłukiwano wodą. Następnie szklany proszek mieszano z barwnikiem i za pomocą lejka przesypywano do rozgrzanego tygla. Ten drugi etap musiał przebiegać w temperaturze przekraczającej 1000 stopni Celsjusza.

Przykład:

0. Pierwsze zdanie tekstu informuje, że:

- a. **współcześnie brak jednoznacznego rozstrzygnięcia, kto pierwszy zaczął produkować szkło.**
- b. *odkryliśmy tajemnicę produkcji szkła dzięki dociekliwości badaczy.*
- c. *obecnie niemożliwe jest sprecyzowanie, kto ujawnił tajemnicę wytopu szkła.*

1. Stwierdzenie użyte w tekście: „Ta zagadka nieprzerwanie zaprzęta głowy naukowców” oznacza:

- a. uporządkowanie po latach badań stanu wiedzy na temat miejsca i czasu wytwarzania szkła.
- b. bezustanne dążenie naukowców do odsłonięcia prawdy o miejscu i czasie wytwarzania szkła.
- c. nagły wzrost zainteresowania badaczy rozwikłaniem tajemnicy wytopu szkła.

2. Słowa: „Cenny materiał błyskawicznie się rozprzestrzenił” oznaczają, że
 - a. szkło w niedługim czasie znalazło użytkowników poza Mezopotamią.
 - b. cena szkła w Egipcie kształtowała się rozmaicie na przestrzeni wieków.
 - c. w Mezopotamii szybko opanowano technikę wyrobu różnokształtnych szklanych przedmiotów przestrzennych.

3. Z tekstu dowiadujemy się, że początkowo w Egipcie szklane przedmioty:
 - a. nie posiadały stałej ceny – każdorazowo ustalano ją w drodze negocjacji.
 - b. przechowywano w szczelnie zamkniętych pomieszczeniach z obawy, by się nie stłukły i nie straciły koloru.
 - c. stały się skutecznym narzędziem perswazji i zdobywania posłuchu.

4. Z tekstu wynika, że Egipcjanie dążyli do opanowania sztuki wytopu szkła, ponieważ
 - a. chcieli szybko uzależnić od siebie Mezopotamię i zająć jej terytorium.
 - b. wiązało się to z wytwarzaniem ozdób dla faraona i jego rodziny.
 - c. cenili sobie samowystarczalność i samodzielność.

5. W tekście pada data: 1250 r. p.n.e. Jak się okazało:
 - a. wówczas Egipcjanie już z całą pewnością wytapiali szkło.
 - b. to przełomowa data, ponieważ wówczas Egipcjanie zanotowali „przepis na szkło”.
 - c. jest to przybliżona data przeniesienia siedziby królów XIX dynastii do Qantir.

6. Tekst informuje, że w miejscu, gdzie w dawnym Egipcie wytapiano szkło:
 - a. nie odkryto żadnych śladów wskazujących na umiejętność barwienia szkła.
 - b. odkryto liczne fragmenty przyborów i narzędzi służących produkcji.
 - c. odnaleziono zapisany hieroglifami przepis na produkcję szkła.

7. Z tekstu wynika, że znalezione w Egipcie naczynia do wytapiania szkła:
 - a. miały kształt piramidy.
 - b. czyszczono wapnem.
 - c. były zabezpieczone przed przywieraniem do nich szkła.

8. W tekście mowa o tym, że:
 - a. w trakcie wytopu szkła starano się utrzymać jednolitą temperaturę pieców, by nie powodować pęknięcia naczyń.
 - b. efekty pierwszego etapu produkcji stanowił półprodukt do kolejnego etapu.
 - c. utrzymywanie podczas wytopu szkła temperatury nieco poniżej 1000 stopni Celsjusza dawało gwarancję otrzymania pełnowartościowego produktu.

9. Stwierdzenie: „badacze mogli pokusić się o odtworzenie procesu wytapiania szkła” oznacza w tekście:
 - a. nieprzewidziane trudności w pracy badaczy wynikłe ze stopnia zniszczenia źródeł.
 - b. fakt, że naukowcy zdecydowali się podjąć próbę rekonstrukcji sposobu otrzymywania szkła.
 - c. możliwą pomyłkę, jaka pojawiła się w ustaleniach archeologów dotyczących procesu wytapiania szkła.

10. Z tekstu wynika, że wada szkła powstałego w wyniku pierwszego etapu produkcji:
- wpływała na jego przejrzystość.
 - uniemożliwiała wytapianie większych kolorowych przedmiotów.
 - zagrozała bezpieczeństwu jego przyszłych użytkowników.

V. Po przeczytaniu tekstu o długach proszę wpisać fragmenty, w których autor wyraża poniższe opinie. Uwaga! Jedna opinia może znajdować się w kilku fragmentach.

_____ / 10 p. (10 x 1 p.)

O długach

- A. Wyobraźmy sobie, że pewnego dnia ludzkość postanawia na serio wziąć biblijny (a także koraniczny) zakaz pożyczania pieniędzy na procent i okazać mu posłuch. Cóż by się stało? (...) Świat pogrążyłby się w nieopisanym chaosie, nastalaby prawdziwa wojna wszystkich przeciwko wszystkim, zagłada cywilizacji. Wiemy wszyscy, że instytucja kredytu jest fundamentem życia społecznego i gospodarki w naszym świecie.
- B. Wydaje się, że gdy pożyczam od kogoś pieniądze z zamiarem ich oddania razem z oprocentowaniem, jestem optymistą, mam zaufanie do przyszłości, która będzie na tyle dobra, że pozwoli mi spłacić wierzyciela i tym procentem wynagrodzić go za jego usługę. Podobnie wierzyciel jest chyba optymistą, skoro ufa, że dług mu będzie z naddatkiem zwrócony. Skoro zaś cała produkcja i wymiana w rozwiniętych społeczeństwach są napędzane systemem kredytowym i prawie wszyscy w tym systemie uczestniczą, należy sądzić, że prawie wszyscy mają optymistyczny obraz świata.
- C. Nie uczestniczyć w obiegu kredytowym jest nadzwyczaj trudno. Nawet jeśli nie mam długów osobistych, ale płacę podatki, jakaś część tych podatków idzie na obsługę długów państwowych, a jeśli po prostu trzymam pieniądze w banku, który nimi obraca, jestem tego banku wierzycielem i dobrodziejem.
- D. Długi podlegają, oczywiście, wszystkim ogólnym regułom kontraktów cywilnych, mają jednak własną szczególną stronę moralną. Do niedawna istniała osobna kategoria „długów honorowych”, czyli takich, które gdy nie są spłacone, odzierają dłużnika z honoru; należały tu długi zaciągnięte przy grze w karty, pewnie dlatego, że nie można ich było egzekwować na mocy pisemnej umowy, trzeba więc było wymyślić narzędzie moralne, by zapłatę wymusić, i strach przed hańbą był tym narzędziem.
- E. Na ogół spłacamy długi, bo stabilność życiowa wymaga, byśmy nie byli ciąгани po sądach, ścigani przez komorników itp., lecz pewnie niewielu tylko ma silne poczucie, że jest to sprawa moralna. Podatek, jeśli nie zapłacony w porę, jest też długiem względem państwa, jednak silne moralne przekonanie, że nie wolno przy podatkach oszukiwać, nie jest powszechne.
- F. W różnych krajach Trzeciego Świata istnieje ciągle niewolnictwo, nie zapisane w prawie, ale całkiem realne, i nędzarze, którzy nie mogą spłacić długów swoich – nie beztrudnie zaciągniętych, lecz zaciągniętych dla przetrwania – idą w prawdziwą niewolę lub oddają w

niewolę swoje dzieci. Póki te haniebne i monstrialne – wedle naszych dzisiejszych zasad – obyczaje nie są radykalnie zniesione, nie powinniśmy spać spokojnie.

Przykład:

0. Mowa o hipotetycznym zaniku kredytów:

[_A_]

1. Pokazany jest związek między systemem pożyczek a wizją świata wierzyciela i dłużnika: [___]
2. Wskazane są środki nacisku stosowane przez wierzycieli w celu odzyskania pieniędzy: [___] [___]
3. Podane są przykłady braku moralności w postępowaniu dłużników: [___] [___]
4. Mówi się o powinnościach finansowych obywateli względem skarbu państwa: [___] [___]
5. Mowa o wszechobecnym systemie pożyczkowym: [___] [___] [___]